

СТАНОВИЩЕ

на доц. д-р Лъчезар Любенов Перчеклийски

за дисертационния труд на Зорница Любенова Иванова –

„Развитие на административната лексика и терминология в новобългарския книжовен език (от Освобождението до Втората световна война)“,

за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“

по професионално направление 2.1. Филология,

научна специалност *Български език – История на българския книжовен език*

Научен ръководител: доц. д-р Владислав Миланов

1. Биография

Зорница Иванова е родена през 1995 г. От 2014 до 2018 г. следва българска филология в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. В същия университет получава и магистърска степен в образователната програма „Лингвистика – езикова система и речеви практики“ (2018 – 2019 г.). През 2020 г. спечелва докторантски конкурс по история на новобългарския книжовен език. Зачислена е като задочен докторант към катедра „Български език“ на Факултета по славянски филологии под научното ръководство на доц. д-р Владислав Миланов.

В периода на докторантурата Зорница Иванова има общо 8 публикации, като 5 от тях са по темата на дисертацията. Участва в реализацията на два научноизследователски проекта, единият от които е национален. В Софийския университет е водила семинарни упражнения по българска диалектология. Владее добре английски език.

2. Дисертационен труд

Дисертацията (с общ обем 205 с.) включва следните основни части: **Увод:** с. 4 – 10; . **Глава I. Теоретични основи на изследването:** с. 11 – 20; **Глава II. Социално-културна и историческа обстановка на периода от Освобождението до Втората световна война:** с. 21 – 49; **Глава III. Класификация на административната лексика:** с. 50 – 153; **Глава IV. Административен стил и**

административна лексика: с. 154 – 199; **Заключение, изводи**: с. 200 – 201;
Библиография: 204 – 205.

Със своя дисертационен труд Зорница Иванова запълва една празнина в българската историческа лингвистика, свързана със стилистичното изграждане на националния ни книжовен език. Основните цели на работата са: 1) да се проследи развитието на административната лексика и терминология в периода от Освобождението до Втората световна война и 2) да се направи научно обоснована класификация на езиковите единици, които формират официално-деловия стил в новобългарския книжовен език. Материалът е извлечен от разнообразни в жанрово и тематично отношение административни текстове, създадени в периода 1878 – 1940 г. Разгледан е езикът в нормативни актове и документи, издадени от най-важните държавни структури в България – княжеска/царска институция, парламент, министерски съвет, съдебни и правоохранителни органи и т.н. За да получи по-добри резултати, в работата си Иванова използва разнообразни методи и подходи на изследване (класификация, анализ, съпоставка и др.).

Авторката поставя темата в определен контекст, като прави исторически преглед на проучвания в дисертацията период. Отделя сериозно внимание на различните езикови, културни, социални, икономически и политически процеси и фактори в следосвобожденска България (с. 6), които оказват влияние върху формирането на езиковия апарат на официално-деловия стил. Лексиката е анализирана откъм произход, същност и начини на установяване. Посочени са „пътищата и моделите на нейното навлизане и утвърждаване в правния и административен дискурс“ (с. 5). При анализа на лексемите авторката представя самостоятелното им значение и установява техните връзки и отношения с други думи в текста (с. 7), като по този начин се формират различни лексико-семантични групи. Изводите от изследването показват, че веднага след Освобождението в основата на деловия стил ляга църковнославянската и руската административна лексика. Под влияние на по-нататъшните исторически и културни обстоятелства терминологията се заема (директно или чрез посредничеството на руския език) преди всичко от френски и немски, в по-малка

степен – от английски. Авторката отбелязва, че част от архаичната лексика и словосъчетанията са запазени и в съвременното българско законодателство. Голям процент от езиковия терминологичен инвентар, наложен в административния език в периода от Освобождението до Втората световна война, отпада „поради промяна на действителността“, в която функционира (с. 201).

Библиографският списък включва общо 22 заглавия на научни изследвания на български автори, като 15 от тях са с лингвистична насоченост, а 7 разглеждат въпроси на българската история и право.

Към документите по процедурата са приложени и всички текстове (законови и подзаконови нормативни актове и други административни документи), които са анализирани в дисертационния труд. Те са свързани с историята на официално-деловия стил в България от 1878 до 1940 г.

Общото впечатление за дисертацията на Зорница Иванова е много добро. Темата за развитието на административната лексика и терминология в българския книжовен език от Освобождението до Втората световна война не е разработвана досега и точно това е най-същественният принос на труда към българската лингвистична наука. Поставените цели и задачи са изпълнени докрай, анализите и изводите са научно издържани. Текстът е четивен и е структуриран според общоприетите изисквания. Лингвистичната терминология е овладяна, а езикът следва особеностите на научния стил. В съдържанието на дисертацията не са открити следи от плагиатство. Използваните в изследването трудове са цитирани коректно.

3. Критични бележки

В труда бяха забелязани някои неточности и несъответствия, които ще бъдат посочени по-долу:

- *Заключението* на дисертацията предлага повече информация за това какво е извършила докторантката, отколкото да представи някаква конкретика по отношение на резултатите от анализа.

- На места в текста се среща *тавтология* („по отношение на

отношението“, с. 8); *повторена информация* (напр. за разликата между заемки и чуждици, с. 15 и 52; за възникването на административно-деловия стил, с. 13 и 155); *неуместни изрази* („диалектни термини“, с. 15; по-добре би било да се използва „термини, основани на народния език“ или нещо подобно); *технически неточности* (малко тире/дефис вм. средно тире, напр. „връзката човек-институция“ вм. „връзката човек – институция“, с. 160); *граматични* („като Турско-българският протокол“, с. 55; „Дисертационния труд извършва детайлен анализ...“, с. 200) и *пунктуационни грешки* („В периода след държавния преврат на 19 май 1934 г., България преживява...“, с. 192).

Споменатите неточности са незначителни и лесно поправими и не понижават научната стойност на дисертационния труд. При евентуално публикуване на работата обаче е добре авторката да се съобрази с посочените бележки.

4. Автореферат

Авторефератът (общо 37 с.) отразява основните моменти от структурата и съдържанието на дисертационния труд. Приносите, които са представени в приложението (с. 34), са действителни.

5. Статии, свързани с темата на дисертацията

Във връзка с темата на дисертацията Зорница Иванова е написала общо 5 статии. Три от тях са публикувани в български лингвистични списания (текстовете им са достъпни в интернет пространството), а останалите две са приети за печат (съответно в българско и в чешко списание).

В статиите авторката е разгледала 1) социолингвистичните и 2) социално-икономическите предпоставки за развитието на административния стил и административната лексика в българския език в първите няколко десетилетия след Освобождението; 3) дипломатическата лексика, която е подсистема на административния стил; 4) типологията на административната лексика и лексико-семантичните групи в Закона за устройство на съдилищата от 1899 г. и 5) юридическата лексика и терминология в българския език през 30-те години на

XX век.

6. Общо заключение

В дисертацията „Развитие на административната лексика и терминология в новобългарския книжовен език (от Освобождението до Втората световна война)“ и съпътстващите я публикации докторантката е извършила голяма по обем научноизследователска работа, която е приносна за историята на новобългарския книжовен език (в частност – за стилистиката и лексикологията). Поради това ще гласувам **положително** за присъждането на образователната и научна степен „Доктор“ на **Зорница Любенова Иванова** по професионално направление 2.1. *Филология*, научна специалност *Български език – История на българския книжовен език*.

25.05.2024 г.

Доц. д-р Лъчезар Перчеклийски